

ZÁKLADNÍ PODMÍNKOU DOBRÉHO ŽIVOTA V OBCI JEST VLÁDA ZÁKONŮ, NIKOLI LIDÍ (Aristoteles)

ČÍSLO 6* ROČNÍK V* 29. 2. 2012* (ČAS 1 – ročník XVI* Kurýr ročník VII)

Internetový nezávislý list podporující svobodné myšlení, podnikání a vytváření občanské společnosti především v oblasti ASKIBURGIONU.

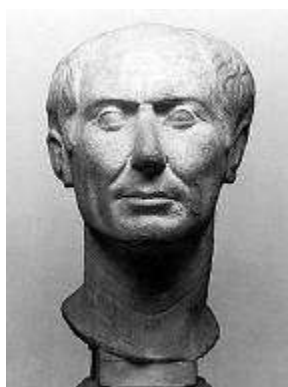
Ve druhém století našeho letopočtu žil v Alexandrii slavný astronom a zeměpisec Klaudios Ptolemaios. Podle vyprávění obchodníků a vojáků kreslil mapy vzdálených zemí. Velké pohoří na severu země, v níž podle něj žil velký národ Boiochaimů, označil jako Askiburgion. Přiložíte-li Ptolemaiovu mapu na mapu dnešní, pod Askiburgionem naleznete Nízký a Hrubý Jeseník, část Slezska i střední Moravy. I mezi tvůrci tohoto listu naleznete nejednoho učeného Boiochaima. Na sklonku 19. století si příznivci strany realistické, sdružení kolem T. G. Masaryka uvědomili, že potřebné změny společenské vyžadují více informačních zdrojů. A tak vznikl v roce 1866 list ČAS, od počátku redigovaný Janem Herbenem. V roce 1990 si vydavatelé tohoto listu vypůjčili název i původní grafickou podobu hlavičky a vydávali až do roku 2005 list ČAS v tištěné podobě. A pochopitelně v duchu názorů původní České strany lidové (realistické). Ten pak na několik let, od 3. 2. 2005 do 21. 8. 2008 nahradil internetový deník Bruntálský Kurýr. Tento internetový, dle potřeby i tištěný list ČAS je tedy pokračováním obou zmíněných periodik a měl by v této podobě vydržet co nejdéle. Což bude i dílem vás, čtenářů.

Vydává: občanské sdružení Vlastenecký poutník, Čeladná 711, 739 12 Čeladná, v nakladatelství Moravská expedice®. Redakce: petr.anderle@tiscali.cz; ypoutnik@tiscali.cz +420 724 100 646. Odpovědný redaktor: Petr Andrlé. Každé vydání najdete také na www.hbl.cz; www.marianka.eu. Objednávky: e-mail s předmětem ČAS*
Registrace MK ČR ze dne 22. 3. 2001 evidenční číslo MK ČR E 11 345

LETOS VZPOMÍNÁME 430 LET OD VZNIKU GREGORIÁNSKÉHO KALENDÁŘE

**Se změnou října na listopad nepřišli jako první ruští
bolševici, ale Maďaři a Slováci**

PROBLEMATICKÝ 29. ÚNOR

S posledním únorovým dnem přestupného roku si nevědí rady ani pranostiky. Jediná trochu známá předpověď říká, že když se někdo narodí v neděli 29. února, bude mít štěstí ve všem, cokoli podnikne. Což je pro drtivou většinu lidí naprosto nedostupný termín.

Takže se musíme smířit s tím, že pouze jednou za čtyři roky má svátek Horymír. Vše je vinou tzv. tropického roku (což je doba mezi dvěma po sobě následujícími průchody Slunce jarním bodem), který trvá 365 dní 5 h 48 min 45,4 s (středního slunečního času a je základem kalendářního roku. Ovšem tropický rok je o 20 minut kratší než hvězdný rok tzv. siderický.

Tento rozdíl je způsoben tím, že Země nedotočí kolem zemské osy na plných 360°, ale jen na 359° 59' 9,74". Proto musíme mít jedenkrát za čtyři roky 29. únor. Je vám to jasné?

Pokud ne, vězte, že již v roce 238 před naším letopočtem zavedli jako přestupný každý čtvrtý rok v Egyptě. O 383 let později zavedl tento systém Julius Caesar- jeho busta vlevo nahoře (juliánský kalendář), jenže i ten nebyl zcela přesný. Jednou za 128 let měl manko jednoho dne. Tak se do věci obul právě před 430 lety papež Řehoř XIII., když jeho dekretem byl kalendář reformován (gregoriánský kalendář). Ten má také

chybu, ale jeden den nám schází každých 2620 let, což nás v našem pozemském životě trápit moc nemusí a později také ne. Neboť kalendář v nebi není, je pouze v pekle, jako zostření trestu. Caesarův kalendář počítal každý čtvrtý rok jako přestupný, kdežto gregoriánský kalendář počítá s přestupným rokem tehdy, když je daný rok dělitelný čtyřmi s výjimkou celých století, která nejsou dělitelná 400 (roky 2000, 2400 jsou přestupné, kdežto 1700, 1800, 1900, 2100 ne). Proto jsou to roky 2000, 2004, 2008, 2012, 2016, 2020, 2024, 2028, 2032 atd. A tak asi v březnu 2100 bude rozdíl mezi gregoriánským a juliánským kalendářem 14 dnů.

U nás jsme před těmi 430 lety nelenili. Pražský arcibiskup Martin Medek oznámil změnu data ze 14. na 25. listopadu 1582. Aby se to jako dohnalo. Jenže tak učinil pouze svým rozhodnutím, neprojednal věc zemský sněm a tím pádem nebyla platná. Musel to napravit o dva roky později Rudolf II., když 6. ledna 1584 vyhlásil, že je vlastně 17. ledna 1584. O pár dní později tak učinili ve Slezsku a skočili z 12. ledna do 23. ledna 1584. Ještě horší to bylo na Moravě. Liknavostí Moravanů se v roce 1584 slavily Velikonoce o čtyři týdny později než v Čechách. Moravské stavy totiž až teprve

3. října 1584 vyhlásily, že je vlastně 14. října. A o Maďarech (současně i o Slovácích) ani nemluvě. Ti až tři roky poté vyhlásili 21. října, že je vlastně 1. listopad. Takže bolševici s tou Velkou říjnovou revolucí, která byla skutečně v listopadu, nebyli zdaleka první. *(Na snímku papež Řehoř XIII. vlastním jménem Ugo Buoncompagni)*

A co „zavěšené kameny“ známé jako Stonehenge? Stanovovaly slunovrat a rovnodennost? Napomáhaly kalendářnímu měření?

Kolegové z Konzervativní strany dostávají různé dopisy. O obsah některých se třeba i rádi rozdělí. Nedávno nám poskytli dopis, který přišel na jejich adresu.

Rádi ten dopis otiskujeme. Nikoli proto, že bychom předpokládali, že se náhle do hořického hospice pohnou nějaké nabídky. Ale tento dopis je současně krásným svědectvím toho, jak také lidé uvažují, o tom, jak cítí potřebu pomáhat druhým. A tak se třeba podívejte na jejich webové stránky. Nebo zapřemýšlejte, proč je stát tak necitelný k problematice pozdního stáří. Tedy stát ne, to lidé ho tvoří. O tom dále ve stati o společnosti, která by se jednou mohla nazývat občanskou.

Dobrý večer,

obracím se na Vás s velkou prosbou. Od října se nám podařilo zaměstnat druhou zdravotní sestru na poloviční úvazek a to díky finančnímu daru jednotlivce na 1 rok. Navštěvuje umírající svým vlastním vozem. Od května letošního roku bychom mohli zaměstnat ještě jednu zdravotní sestru, která ale sama vozidlo nevlastní. Jsem rozhodnutá poskytnout finance na její plat a zřici se svého. Chybí nám tedy automobil, v kterém by cestovala za pacienty. Rozšiřujeme tento rok hospicovou péči do okolních měst a obcí. Podmínky našeho státu jsou stále tvrdé... Zdravotní pojišťovny s námi dosud nenavázaly smluvní poměr a spoluúčasť nemocných nám zdaleka nekryje veškeré újdaje spojené s domácí hospicovou péčí. Pokud by se objevil ve Vašem okolí štědrý dárce, prosím kontaktujte nás. Děkujeme Vám jménem všech budoucích pacientů.

Se srdečným pozdravem,

Jana Sieberová
vedoucí a vrchní sestra
Centrum domácí hospicové péče
Hospicové občanské sdružení Duha
ČSA 1815, 508 01 Hořice
IČ 26561433
č. účtu: 229308919/0300
e-mail: hospic-horice@seznam.cz
tel.: 773 652 844
www.hospic-horice.cz

Hodně lidí (včetně politiků) rádo operuje termínem „občanská společnost“. Většinou se tak děje s malou znalostí věci, protože občanská společnost zdaleka není pouze to, že občané mohou projevovat jisté aktivity, nebo že existují občanská sdružení. Zkusme se v několika nepravidelných pokračováních zabývat tímto termínem, který nemá definici (což je dobře).

OBČANSKÁ SPOLEČNOST JE NÁM ZATÍM NA HONY VZDÁLENA (1)

Petr Andrlé

Kdysi za I. republiky existovalo mnoho různých spolků. Spolky většinou fungovaly tak, že lidé dali dohromady svoje síly nebo peníze, aby něco vytvořili. Dnes máme občanská sdružení. Smyslem činnosti 95% těchto OS je, aby to co oni chtějí, udělal nebo zaplatil někdo jiný, případně aby cokoli nového zmařily. Říká se tomu občanská společnost...

Výše uvedené souvětí je svým obsahem hrozné. Ještě strašnější je skutečnost, že onen text napsal zastupitel jednoho hodně velkého města na svůj blog, který spojen se jménem jednoho hodně velkého deníku. Je to dost zlé, avšak největší tragedií je to pro ono město, když má takto uvažující zastupitele. Tato země si nějak poradí. Textů a projevů, v nichž se cituje termín občanská společnost, přibývá, avšak o podstatě, formách a způsobech fungování občanské společnosti se z nich moc nedozvíme. Většina lidí se obecně domnívá, že občanská společnost existuje tehdy, když existují občanská sdružení. Jiní zase pod pojmem občanská společnost vidí občanské svobody. A protože se termín občanská společnost týká především politiky obcí, státu, státní správy, veřejné správy, samospráv a také podnikatelského sektoru, rozhodla se redakce tohoto listu přispět asi ve čtyřech pokračováních k osvětlení tohoto termínu.

Především si musíme říci, že v této zemi zatím ještě žádná občanská společnost neexistuje. Bylo by to moc jednoduché. Od roku 1989 jsou u nás vytvářeny, zejména po právní stránce podmínky k tomu, aby se občanská společnost mohla začít formovat. Jeden z mála dobrých zákonů byl přijat československým Federálním shromážděním dne 27. března 1990. Jde o zákon č. 83/1990 Sb. „O sdružování občanů“ a zákon č. 84/1990 Sb. „O právu shromažďovacím“. První z těchto zákonů dává občanům velice demokratickou možnost sdružovat se, když dřívější termín spolek nahrazuje pojmem sdružení. Sdružení zákon charakterizuje jako spolky, společnosti, svazy, hnutí, kluby a jiná občanská sdružení, jakož i odborové organizace. Nešikovný je pouze onen název „občanské sdružení“, slovo spolek by odpovídalo více našim tradicím, avšak zákon hovoří o sdružování, protože spolčování zřejmě evokovalo terminologii z dob totalitních. Občanská sdružení, byť by pracovala co nejlépe a nejsvědomitěji, sama občanskou společnost nevytvoří. Můžeme tedy říci, že jednu z podmínek pro vznik občanské společnosti bychom měli. Bohužel, tolik potřebný proces spolčování byl u nás na desítky let násilně zadržen, takže byly umrtveny tradice, ztraceny zkušenosti a hlavně scházeli moudří a morálně vyspělí vůdcové spolků v obcích i ve městech. Zákon č. 68/1951 Sb. „O dobrovolných organizacích a shromážděních“ z 12. července 1951 znamenal u nás konec dobrovolného spolčování. Prováděcí pokyny ministerstva vnitra k tomuto zákonu

obsahovaly i tuto větu: ***Těžisko spolčování v lidové demokracii přechází na masové organizace. Měšťácké bezobsažné a samoučelné formy spolkaření jsou přežitkem.*** Oč lépe jsou na tom například v Rakousku, kde v roce 1867 vydaný „zákon o právě spolčovacím“ platí dodnes, pouze byl v roce 1951 drobně novelizován, spíše osvobozen od archaického znění některých článků. Platil i u nás po roce 1918 a zrušen byl právě v roce 1951. Naštěstí je v nás zřejmě potřeba sdílení hodnot zakódována, takže brzy po přijetí uvedeného zákona začaly vznikat stovky a tisíce neziskových organizací, jak také někdy občanským sdružením a podobným organizacím říkáme.

Non governmental organizations (NGO), jinak nevládní neziskové organizace jsou samozvanými vládci zvláště tam, kde o ně nikdo nestojí. Nebyly nikým z nás zvoleny. Na vlastní provoz čerpají dotace a granty z ministerstva životního prostředí, Státního fondu životního prostředí a dalších fondů. Zneužívají svého vlivu na média i na politickou scénu.

Toto je citace z článku jednoho našeho deníku z 19. února minulého roku. **Strašný, nespravedlivý, zavádějící text, nemající s praxí většiny občanských sdružení nic společného.** Pochopitelně, že velice demokraticky nastavené podmínky spolčování, sem tam zlákaají nějaké podvodníky, kteří založí sdružení zcela účelově. Třeba 14 dní předtím, než dostanou nějakou státní dotaci. I to se někdy stává, ale není to pro dnešní neziskový sektor typické. Jak vidíte dle onoho posledního citátu, stále mnoho lidí ani netuší, co jsou to neziskové organizace. Ty jsou totiž pro postupný vznik a vývoj občanské společnosti nepostradatelné. Také si musíme říci, že občanská společnost nevzniká ani k žádnému datu, ani v určitém roce. Takže nikdy vlastně nemůžeme říci, že již definitivně existuje. Vždyť ona dokonce nemá ani oficiální definici. A to je právě dobře.

„...myslím, že člověk nemusí být velkým ekonomem či počítačem, aby přišel na to, že občanská společnost se vyplácí...většina neziskových aktivit neslouží jen těm, kdo se jich účastní, ale přináší obecný prospěch, tedy výsledky, z nichž se tak či onak můžou těšit všichni...jednou ze základních dimenzí občanské společnosti a zároveň jednou z forem či podmínek jejího rozvoje je tedy decentralizovaný stát...“

(Václav Havel – CO JE OBČANSKÁ SPOLEČNOST – projev 26. 4. 1999
v Minneapolis, USA)

NĚKOLIK GENERACÍ OBČANŮ NEMĚLO MOŽNOST POZNAT SKUTEČNOU PODSTATU OBČANSKÉ SPOLEČNOSTI, JEJÍMŽ ZÁKLADEM JSOU SPOLEČNÉ SDÍLENÉ A PROVĚŘENÉ HODNOTY DEMOKRATICKÉHO ŽIVOTA VLASTNÍM POZNÁNÍM A VLASTNÍ ČINNOSTÍ.

I ve sjednocené Evropě se žádný stát nehodlá zbavovat své národní identity. Jejím zdrojem je také společně sdílená historická paměť. Potřebujeme ji osvěžit. Potřebujeme znát a poznat to, co jsme se ve škole neučili. Tedy i to, jak to dělali ti před námi. Dnes víme, že je toho dost, co můžeme položit na společný evropský stůl. Avšak je třeba si umět přiznat i to, že mnohému se musíme učit. Ani opatření o přednosti chodců na přechodech nezajistilo, aby se obě strany, chodci a řidiči chovali v duchu úmyslu zákonodárce. Občasné zmatky na silničních přechodech jsou jakýmsi symbolem stavu, který panuje v neziskovém sektoru, včetně jeho postavení ve společnosti. Až někdy najdete doma na půdě fotografii svého pradědečka v uniformě

Spolku veteránů bitvy u Lipska (vznikl v roce 1873), vězte, že členové tohoto spolku neplnili pouze úlohu být pestrým doplňkem ve slavnostních průvodech a při podobných příležitostech. Stavěli také pomníky a udržovali je. Zajímali se o vdovy a sirotky a snažili se jim i dary ulehčit jejich krutý osud. Vytvářeli společenství, na které se mohla spolehnout obec či město. Neb oni byli nositeli znalostí o tom, jak kruté jsou vřavy válečné a jakou hodnotu má život. Podle toho se také chovali. Mnozí předčasně vyspěli zkušenostmi válečnými. Díky jim přinášeli i do společného života obce potřebnou uvážlivost, hodnotu vztahů a jistoty. Jelikož tohle neměli napsáno ve stanovách, nepřijdeme na to při studiu písemností spolku. Ale přijdeme na to při studiu historie obce.

Ona ani Obec baráčníků nebyla spolkem, který by chtěl okolí zvěstovat, že všichni jeho členové jsou majiteli domků. Oni se baráčníci starali nejen o své domky, ale i o to, aby si každý uměl zamést před vlastním prahem. Starali se i o to, co je za plotem jejich zahrádek a dvorků.

U nás byl velmi známým mecenášem architekt Josef Hlávka. Díky jemu máme do češtiny přeloženo celé dílo Shakespearovo. Mnohá umělecká díla byla zachráněna tím, že je Hlávka kupoval do svých uměleckých sbírek a podpořil tak jejich autory. Sám přímo podporoval básníky, malíře a literáty (Aleš, Vrchlický, Zeyer, Dvořák, Sládek, Hynais), vkladem 25 000 zlatých zřídil Fond na postavení sochy sv. Václava na Václavském náměstí v Praze, podporoval i krajanské spolky a financoval zahraniční studentské stáže.

Filantropie a mecenášství byly (a doufejme, že budou) projevem kultivovaných a vzdělaných osobností, které patří neodmyslitelně k rozvoji občanské společnosti v našich zemích. Bohužel mnohé z těchto osobností upadly v zapomenutí, především proto, že byly z hlediska třídního nepřijatelné. Odtud i stále přezíravý názor postkomunistické společnosti na významné osobnosti z řad české šlechty. Například František Antonín hrabě Špork (*1662, † 1738), jehož manželkou byla Františka Apolonie z nizozemské rodiny Sweerts, byl milovník myslivosti a vynalezl dokonce rychlopalnou ručnici. Jemu vděčíme i za uplatnění lesního rohu v české hudbě, byl zakladatelem „Mysliveckého řádu sv. Huberta“ a mimo to se staral o vzdělání obyvatel na jeho panstvích. Rozdával zdarma knihy, které nechal tisknout v jím založené a ve své době nejmodernější tiskárně v Lysé, sám knihy psal a překládal. Podporoval Petra Brandla, založil českou mědiryteckou školu, vydržoval vlašskou operu, založil klášter, lékárnu, lázně, útulek pro přestárlé lidi ze svého panství, vykupoval křesťany z tureckého zajetí a veřejně brojil proti čarodějnickým procesům. Díky jemu mohl Matyáš Braun, vynikající řezbář a sochař zkrášlit interiéry a okolí Kuksu i Lysé. A byl také svobodným zednářem. Jejich lóže patří také k tradici evropské i české občanské společnosti.

Spolky měšťanské nebyly zdaleka bezobsažnými a samoučelnými formami sdružování. Naopak. Nebylo lidské činnosti, nebylo občanských potřeb, aby se jich nějakým způsobem svou činností netýkaly.

V 16. století například vznikají sice většinou na náboženské půdě místní literátská bratrstva, která rozvíjela kulturu, filozofii, etiku, vzdělanost, školství, latinskou a českou literaturu, renesanční styl života, ale i úctu k Bohu, šíření ctností, zušlechťování dobrých mravů, svornost, lásku, mezilidské vztahy v duchu humanistické filozofie a morálky. Zdrojem příjmů všech těchto družení byly především sbírky a především pak odkazy těch občanů, kterým záleželo na rozvíjení vzdělání a kultury. Národnostní hlediska zde původně nesehrávala zásadní nebo rozporuplnou roli. Jistě, mnohé aktivity byly vytvářeny ve smyslu národního povzbuzení, ale nikdy ne ve smyslu nacionálním. Proto současně s určitými druhy spolků českých vznikají podobné

spolky německé a naopak. Když vznikl Pražský Sokol, vzniká v Liberci Turnverein. Když se v roce 1847 pořádala sbírka k založení české průmyslové školy, mezi největší přispěvatele patří město Olomouc a významný moravský podnikatel německého původu Vojtěch Klein. Dnes již nedokážeme zcela ocenit, jak významné bylo například založení „Jednoty umělců hudebních ku podpoře vdov a sirotků„. Pochopitelně, že se jednalo o vdovy a sirotky po hudebnících. Ale koncerty, které byly pořádány právě touto občanskou institucí, nebyly ledajaké. Představovaly vrchol soudobého interpretačního umění, neboť hlavní roli zde hrál smysl dobročinnosti. A tak se veřejnosti dostalo kvalitního hudebního umění a ještě navíc zadostiučinění, že přispívala na sociálně významný počín. A tak se ve vědomí veřejnosti pěstovala i odpovědnost občanská. Podobné spolky byly založeny i v jiných metropolích – Vídeň 1771, Londýn 1738, Berlín 1801.

Z výše uvedeného logicky vyplývá, že na vzniku a rozvoji občanské společnosti by se měly podílet i podnikatelské subjekty. Samozřejmě. Existuje cosi jako Společenská odpovědnost firem a mezisektorové partnerství (*Corporate Social Responsibility & Cross Sector Partnership*). Karel Čapek v roce 1924 napsal: „*Vidíme také, že do značné míry stoupla životní úroveň velmi mnoha lidí; ale naprosto není vidět, že by stouplo i to, co lze nazvat kulturní a sociální službou majetných vrstev... Nově získaný majetek se nenaučil konat svou veřejnou službu, která by jej do jisté míry ospravedlnila. Z hlediska veřejných zájmů jsou to prostředky málo nebo špatně využité. Ani v době největší konjunktury jsme nepozorovali, že by u nás majetkový vzestup nechával po sobě trvalé a veřejné hodnoty.*“

My říkáme, že byznys je také občanem komunity. Otázkou je, jestli o tom ví. Andrew Carnegie, americký průmyslník sklonku 19. století, byl přesvědčen, že bohatí lidé mají morální povinnost dělit se s ostatními o svůj majetek. Tvrdil, že veškeré osobní jmění, které přesahuje rámec rodinných potřeb, by mělo být považováno za fond určený pro dobro společnosti. Myšlenka, že bohatí členové společnosti mají povinnost podporovat ty méně šťastné, je velmi starého původu. Změnami prochází jen způsob, jakým se tak děje.

Svět počátku 3. tisíciletí je světem mnohonásobně zmenšeným a mnohem více propojeným, než tomu bylo kdy předtím. Jedním ze znaků globalizace je i narůstající moc komerčních subjektů. Je zřetelným faktem, že ekonomická moc v mnoha případech vítězí nad mocí politickou, jakkoli může být její legitimita sporná. Díky síle veřejného mínění však ani tato moc není neomezená. Veřejné mínění se stává náročnějším a očekává, že business si při vědomí své moci uvědomí i své závazky. Postoje „racionálního idiotismu“ orientovaného na exploataci a okamžité zisky se prokazují jako neudržitelné a kontraproduktivní. Amoralnost často nezůstává bez odsouzení. Vlivná antiglobalistická hnutí, masivní demonstrace či spotřební bojkoty podnikům tuto skutečnost v minulých desetiletích důrazně připomněly.

Neznamená to však, že by byl od podniků naivně očekáván čistý altruismus. Mnohem spíše by se tato očekávání dala pojmenovat jako „*občanské chování*“. Neboť i business je občanem ve své komunitě, a proto vůči ní nemůže být lhostejný. Dobrý stav okolního prostředí je i jeho ziskem, umožňujícím mu, mimo jiné, snadnější a méně rizikové fungování. Mnohé výzkumy navíc dosvědčují, že pozitivní obraz firmy v očích veřejnosti vede ke zvýšení obrátu a zejména k dlouhodobé udržitelnosti firmy. Jde tedy o tzv. „*win-win*“ situaci, kdy nikdo neprohrává, a všichni získávají. Na těchto základech se zrodil koncept společenské odpovědnosti firem.

Pohled do málo známé diplomacie první republiky

Před několika dny byl na jisté rozhlasové stanici pořad o tom, jaké to bylo za tzv. první republiky. Jestli jsme byli skutečně hospodářským tygrem světa, jak se traduje. Mnohé bylo zodpovězeno, ale v diskusi všech účastníků besedy se ukázalo, že o mnohém z té doby se toho ví setsakra málo. A častá lež o té době (konec konců i o dobách jiných) je také silně ukotvena v hlavách našich. Netradiční úhel pohledu na některé projevy naší diplomacie na mezinárodní scéně přináší následující článek Tomáše Krystlíka. Konec konců jako vždy.

První republika ohrožovala mír v Evropě

Tomáš Krystlík

Skutečnost z titulku je další z řady věcí pečlivě utajovaných českými i spojeneckými historiky.

Když se v říjnu 1918 ustavila ČSR, nebylo jasné, jakou bude mít rozlohu, kudy povedou hranice, vědělo se pouze, že v republice budou i Slováci. Rozsah československého státu určily až pařížské mírové smlouvy s Německem, Rakouskem a Maďarskem, počínaje versailleskou z 28. 6. 1919. V této souvislosti je poučné si uvědomit, kdy že začalo československé vojsko obsazovat německé sídelní oblasti, Těšínsko, části Maďarska. Závěr je jednoznačný - vtrhlo všude bez právního podkladu. Navíc si Československo v rozporu s versailleskou mírovou smlouvou s Německem přikradlo Hlučínsko. Ukradení rozsáhlých oblastí Maďarska není tolik zřetelné, neb je zamaskováno později sepsanou trianonskou mírovou smlouvou s Maďarskem.

Pro pochopení českých úmyslů je též velmi poučné si přečíst ustanovení smlouvy „mezi čelnými mocnostmi spojenými i sdruženými a Československem“ z 10. 9. 1919 (tzv. smlouva o ochraně menšin nebo malá saint-germainská, ve sbírce zákonů pod č. 508/1921). Obdobné smlouvy byly podepsány se všemi nástupnickými státy. Jako kdyby státy Dohody jasnovidně předvíдалy, čeho se chtějí Češi dopustit, a chtěly tomu předejít mezinárodní smlouvou, což pozdější vývoj vztahu Čechů k menšinám ve státě potvrdil. Smlouva se týkala i cel, protože vítězné mocnosti braly v úvahu hospodářskou nedostatečnost nově vzniklého Rakouska zejména v potravinách a uhlí a přály si, aby ČSR Rakousko podporovala dovozem potřebných komodit, což Češi činili jen neradi a pod stálým francouzským nátlakem.

Velkou starostí Československa byla její nejistá, velmi sporná hranice s Maďarskem, protože s výjimkou Devína, Hlučínska, lužních lesů u soutoku Moravy a Dyje, Oravy, Petržalky, Spiše, Těšínska, Valticka, Vitorazska tvořily hranice ČSR hranice zemské. S Maďarskem byly po celé jejich délce zcela umělé, protože Československo si přikradlo k Horní Zemi (Slovensku) území zvíci téměř poloviny jeho plochy, kde Slováci nežili a novou hranici vedlo napříč stávajícími komitáty (uherskými župami, stolicemi). Obavy Československa o svou jihoslovenskou hranici vzrostly po dvou prohraných válečných střetnutích s Maďarskem v letech 1918 a 1919, jejichž následky musela pak urovnávat Dohoda svým nátlakem na Maďary, tedy snažilo se o spojenectví s dalšími zeměmi proti Maďarsku coby jakousi zárukou v budoucnosti neměnného průběhu jižních slovenských hranic. Dalším naléhavým motivem těchto spojeneckých smluv s Jugoslávií a Rumunskem byla Masarykova a Benešova obsese z možného návratu Habsburků na trůn jak Maďarsku, tak v Rakousku.

První takovou smlouvou a základem Malé dohody byla spojenecká smlouva mezi ČSR a Královstvím Srbů, Chorvatů a Slovinců ze 14. 8. 1920. Smluvní strany se zavazovaly k vojenské pomoci při nevyprovokované agresí, jejíž nevyprovokovanost posoudí Rada Společnosti národů (Úmluva o Společnosti národů je součástí versailleské mírové smlouvy z 28. 6. 1919, ve sbírce zákonů je pod č. 217/1921). Tajná doložka ke smlouvě ale stanovila, že druhá ze smluvních stran zachová neutralitu, když první vojensky napadne Maďarsko, a rozmístí na maďarských hranicích nejméně dvě divize. Dále, že v případě války jednoho smluvního státu s jinými státy bude se druhý smluvní stát snažit vynutit neutralitu Maďarska, což byla klauzule očividně namířená proti Rakousku, pro případ československo-rakouské války, jinak by nedávala smysl. Tím se staly ČSR a Jugoslávie státy, které potencionálně ohrožovaly mír v Evropě a porušovaly zejména články 12, 13 a 15 Úmluvy o Společnosti národů, kde se píše: „Členové Společnosti (národů) jsou zajedno v tom, že, vyskytne-li se mezi nimi spor, který by mohl vésti k roztržce, předloží věc buď řízení rozhodčímu, nebo Radě k přezkoumání. Jsou dále zajedno v tom, že se v žádném případě neuchýlí k válce dříve, než uplynou tři měsíce od rozsudku rozhodčích neb od zprávy Rady (Společnosti národů).“ Článek 13: „Členové Společnosti jsou zajedno v tom, že, vyskytne-li se mezi nimi spor hodící se podle jejich mínění k rozsouzení rozhodčími, a nemůže-li tento spor býti uspokojivě řešen cestou diplomatickou, předloží celou spornou věc rozhodčímu řízení.“ V článku 15 se píše: „Vyskytne-li se mezi členy Společnosti spor, který by mohl vésti k roztržce, a nepodléhá-li tento spor řízení rozhodčímu po rozumu čl. 13, jsou členové Společnosti zajedno v tom, že jej předloží Radě“.

O pět dnů později podepisuje Beneš coby ministr zahraničí tajné ujednání s Rumunskem, kde zavazuje Československo pomoci Bukurešti v případě rumunsko-ruského konfliktu (tehdy ještě Sovětský svaz oficiálně neexistoval). Ten se dal očekávat v otázce Besarábie získané Rumunskem. Oficiální spojenecká smlouva s Rumunskem byla ale podepsána až 23. 4. 1921. Všechny tyto tři smlouvy nejsou v československé sbírce zákonů.

25. 1. 1924 podepisují ČSR a Francie spojeneckou smlouvu, kde se praví, že „se zavazují, že se budou dohodovat o zahraničních otázkách, jež by byly s to, aby ohrozily jejich bezpečnost.“ Formulace spojenecké smlouvy byla záměrně mírná proti vůli Francie na přání Beneše, který si jejím zněním nechtěl popudit Německo.

To se změnilo 16. 10. 1925, kdy Francie a ČSR podepsaly v Locarnu novou spojeneckou smlouvu ve stejný den jako locarnskou, kde v článku 1 stojí: „Pro případ, že by Československu nebo Francii vzniklo příkoří porušení závazků sjednaných téhož dne mezi nimi a Německem k udržení všeobecného míru (locarnský pakt), zavazují se Francie a Československo navzájem, jednajíce podle článku 16 Paktu Společnosti národů, že si poskytnou bezodkladně pomoc a podporu, kdyby toto porušení bylo doprovázeno ozbrojeným zásahem, který by nebyl vyvolán. V případě, že by Rada Společnosti národů, rozhodujíc v otázce na ni vznesené podle zmíněných závazků, nedocílila toho, aby její zpráva byla přijata všemi jejími členy, nečítajíc v to zástupce rozvaděných stran, a že by Československo nebo Francie byly napadeny, aniž to byly vyvolaly, poskytla by Francie Československu a naopak Československo Francii bezodkladně pomoc a podporu.“

Protože Společnost národů ovládala Francie a Beneš v ní měl obrovský vliv, tak Společnost nekonstatovala, že spojenecké smlouvy - francouzsko-československá a obdobná francouzsko-polská - porušují její stanovy, tedy ustavení Úmluvy o Společnosti národů. Též četné stížnosti vůči ČSR docházející Společnosti národů ve

věci porušování smlouvy o ochraně menšin byly mezi válkami smetávány šmahem se stolu, zatímco ostatní, netýkající se ČSR, projednávány byly.

2. 5. 1935 podepisují SSSR a Francie smlouvu o vzájemné pomoci. V textu je řeč o poskytnutí si vzájemné pomoci a podpory při nevyvolaném útoku ze strany některého evropského státu a obě strany se tam v této souvislosti odvolávají na Úmluvu o Společnosti národů, na její stanovy. Jenže v protokolu k této spojenecké smlouvě se doslovně píše: „Kdyby Rada (Společnosti národů) z jakéhokoli důvodu žádné doporučení (o nevyvolané agresi) nevydala nebo nedospěla k jednomyslnému usnesení, bude závazek pomoci přesto splněn.“ Čili se deklarovalo též to, že jeden smluvní stát vystoupí vojensky po boku druhého smluvního státu, když stát první napadne stát třetí. Spojenecká smlouva je zněním protokolu vysloveně a nepokrytě agresivní. Kdo byl jediným společným nepřitelem Francie a SSSR, je jasné.

Podpisem spojenecké sovětsko-francouzské smlouvy Francie porušila in spe článek 2 locarnské smlouvy: „Německo a Belgie a rovněž Německo a Francie se vzájemně zavazují, že z jedné ani druhé strany nepodniknou žádný útok ani vpád a že se ani jedna ani druhá strana neuchýlí k válce.“ A právě toto „uchýlení se k válce“ tato spojenecká smlouva Francii umožňovala. Dále byl porušen závazek řešit veškeré sporné otázky pouze diplomatickou cestou (článek 3) a v případě, že by se Německo, Belgie a Francie nemohly dohodnout, byly povinny předložit problém k rozhodnutí Radě Společnosti národů. Právě takovou povinnost umožňovala spojenecká smlouva obejít a též rozhodnutí Rady ignorovat. Německé ministerstvo zahraničí na tento fakt několikrát upozornilo Společnost národů i samotnou Francii, která navzdory tomu začátkem roku 1936 smlouvu s SSSR ratifikovala. Německo vypovědělo locarnský pakt, necítíc se jím již vázáno, a obsadilo demilitarizovaný levý břeh Rýna. Současně ujistilo Polsko a ČSR, že jeho závazky plynoucí z arbitrážních smluv o hraničních otázkách (jsou součástí locarnské smlouvy) zůstávají i nadále v platnosti.

A ke spojenecké smlouvě Francie-SSSR přistoupila 16. 5. 1935 i ČSR. Po textu smlouvy konformním s Úmluvou o Společnosti národů (stanovami) následuje podpisový protokol, též podléhající ratifikaci, s tímto textem (smlouva i podpisový protokol jsou ve sbírce zákonů pod č. 195/1935 Sb. z. a n.): „Nevydá-li Rada (Společnosti národů) z jakéhokoliv důvodu žádného doporučení aneb nedospěje-li k jednomyslnému usnesení, závazek pomoci přes to bude proveden.“ A dále: „Obě vlády zároveň uznávají, že závazky vzájemné pomoci budou mezi nimi účinné jen potud, pokud tu budou podmínky předvídané touto smlouvou a pokud bude oběti útoku poskytnuta pomoc ze strany Francie.“

V textu obou smluv, jak francouzsko-sovětské, tak československo-sovětské, se sice hovoří o nevyvolaném útoku coby podmínce pomoci, ale v připojených protokolech se uvádí, že si smluvní strany přijdou na pomoc, nebude-li doporučení Rady Společnosti národů dodáno včas (tedy i v případě, že žádná ze smluvních stran problém Radě nepředloží) nebo nebude-li jednomyslné (jednomyslnost byla prakticky vyloučena). Pásus porušuje zcela jasně stanovy Společnosti národů.

Podepsáním podpisového protokolu a přistoupením ke spojenecké smlouvě SSSR-Francie Československo již poněkolkáté ukázalo, že stanovy Společnosti národů nebere vážně, porušilo tím články 12, 13 a 15 Úmluvy o Společnosti národů a kromě toho směřovalo i k porušení článku 16: „Uchýlí-li se některý člen Společnosti k válce, nedbaje závazků, které na se vzal podle článku 12, 13 nebo 15, má se ipso facto za to, jako by se byl dopustil válečného činu proti všem ostatním členům Společnosti.“ Čtenáři, kteří mají potíže se změnou názoru na mírumilovnost ČSR, nechť ji srovnají s

Německem stejného období, tedy s jeho uzavřenými mezinárodními smlouvami. Nezávisle na tom se vyvíjela vojenská doktrína dobývání dalších území pro ČSR. Ve Všeobecné operační směrnici č. 1 z roku 1925 stojí: „Zmocniti se útokem co nejdříve celého kladského výběžku a jihovýchodní části Horního Slezska až včetně železnice Neustadt - Ober Glogau - Cosel. Na ostatních frontách zameziti nepříteli vyrazení z pohraničních hor.“ To reprezentuje tzv. minimalistické rozšíření státního území jen o některé části Slezska odstoupené Marií Terezií Prusku. Město Cosel (dnes [Kędzierzyn](#)-Koźle) mělo strategický význam - od něj byla Odra splavná. Později nabyly plány československé armády na zaboru území mimo stát na rozsahu. V návrhu Hlavního štábu čs. armády na budoucí organizaci válečné armády z podzimu 1933 se praví: „Geografická poloha a tvar našeho státního území, tj. délka naprosto neúměrná hloubce, vyžadují kategoricky zlepšiti tento nepoměr a získati více prostoru ve smyslu hloubky. Toho lze dosíci jen rozhodnou ofensivou.“ V případě úspěchu ozbrojeného konfliktu se počítalo s tím, že by Československu zůstalo obsazené území rozsahem úměrné válečnému úspěchu.

Arbitráže v roce 1938 a možný německo-československý ozbrojený konflikt

Tzv. arbitrážní (rozhodčí) smlouva mezi ČSR a Německem coby součást locarnského paktu (příloha E), uznávaná Německem i po roce 1936, v článku 1 říká: „Všechny spory mezi Československem a Německem, ať jsou jakékoli povahy... a které by nemohly být rozřešeny obvyklou diplomatickou cestou, budou předloženy k posouzení buď rozhodčímu soudu nebo Stálému dvoru mezinárodní spravedlnosti... Rozumí se, že tyto spory zahrnují obzvláště spory, o nichž se zmiňuje článek 13 Paktu o Společnosti národů.“ Z toho plyne, že mnichovská dohoda a vídeňská arbitráž byly takovými rozhodčími řízeními. Beneš měl třináct let na uzavření solidnější bilaterální smlouvy s Německem, neučinil tak.

Spojenecká smlouva ČSR-Francie z roku 1925 obsahuje závazek přijít si vojensky na pomoc při nevyvolané agresí. Podle panujícího úzu Společnosti národů se za casus belli, za agresí proti druhému státu pokládala mobilizace vlastních branných sil proti protivníkovi - a Československo v roce 1938 mobilizovalo dvakrát, Německo ani jednou. Kdyby po první nebo druhé československé mobilizaci došlo k válečnému německo-československému konfliktu, bylo by Československo nepochybně prohlášeno za agresora, i kdyby Německo vtrhlo do Československa, protože mobilizace byla provokací vedoucí tzv. vyvolanému ozbrojenému zásahu, a Francie by nebyla povinna přijít ČSR na pomoc.

(S obzvláštním poděkováním panu Michaelu Mannovi za laskavou pomoc při tvorbě tohoto článku.)

*Na snímku Palác národů v Ženevě postavený pro Společnost národů. **Společnost národů** (anglicky League of Nations, francouzsky Société des Nations) byla mezinárodní organizace založená po skončení první světové války na základě výsledků pařížské mírové konference. 28. června 1919 byla podepsána Versailleská mírová smlouva, čímž došlo k faktickému vytvoření Společnosti národů. Úkolem organizace byla poválečná demilitarizace, udržení světového míru, prevence před dalšími válečnými konflikty pomocí zásad*

kollektivní bezpečnosti a diplomatického vyjednávání.

POZVÁNKA

Galerie o.s. Flemmichova vila, budova kina Mír 70

Doprovodný interaktivní program k výstavě obrazů

JAKUBA HOLÉHO

10.3. / 14:30 – 15:30

Cesta za obrazy a zase zpátky - hravé setkání s výtvarným uměním pro nejmenší

Galerijní animace pro děti od 4 do 8 let a jejich rodiče/prarodiče neboli tvůrčí procházka aktuální výstavou Jakuba Holého. Vyprávění o obrazech, sdílení nápadů, tvůrčí zkoumání pro nejmenší a jejich rodiče. Podpora dětské kreativity a estetického vnímání.

Autorkou a lektorkou pořadu je galerijní pedagožka Mgr. Tereza Dvořáková

Vstupné: 70 Kč/1-2 děti s doprovodem

Max. počet: 15 lidí. Můžete se objednávat na: tera.dvorakova@email.cz.

10.3. / 16:30 – 18:00

(Ú)lety do jinovětů

Galerijní animace pro dospělé/tvůrčí zážitkový okružní výlet výstavou výtvarníka Jakuba Holého. Není potřeba výtvarných dovedností ani uměnovědných znalostí, podstatná je chuť dotknout a přiblížit se k obrazům a zažít tak výstavu jinak.

Autorkou a lektorkou pořadu je galerijní pedagožka Mgr. Tereza Dvořáková

Vstupné: 50 Kč/osoba

Max. počet: 15 lidí. Můžete se objednávat na: tera.dvorakova@email.cz.

FOTO PRO DNEŠNÍ DEN

Hezkou známku vydali, že?

PETROUŠKOVY PŘÍHODY (760)

Je zajímavé, jak lidstvo je náchylné věřit všeličemu. Konec konců doprovází ho to jeho celými dějinami. Když je sužovaly morové epidemie, věřili lidé často tomu, že je zaženu vířením bubnů, výstřely z děl či nejroztodivnějšími amulety. Dokonce i tak uznávaný lékař, chemik a přírodovědec, jakým byl v 16. století Theoprastus Bombastus von Hohenheim (vy ho budete znát spíše pod jménem Paracelsus) doporučoval připoutat živého, na zadku oškubaného kohouta k nádoru tak, aby do sebe vtáhl nemoc a posel místo člověka. Až někdy počátkem minulého století se přišlo na to, že onu morovou nákazu přenášejí krysí blechy. Patří to vše asi do té kategorie přílišné důvěřivosti a malé vzdělanosti. Počátkem 17. století napadl mor i naši oblast a našli se moudří lidé, kteří pochopili, že mor je infekční nákazou. V městečku Dvorce rozhodli místní radní, že postaví na přístupových cestách hlídky, které do obce nepustí žádné pocestné. Říkalo se těm hlídkám Dvorecká fortna. A skutečně – mor se

městečku vyhnul. Tam, kde můžete zamezit šíření nákazy silou (třeba hlídkami), nebo nařízením o zvláštním dodržování hygieny, tam to ještě jde. Horší to je při šíření nákazy zcestnými myšlenkami. Nejdříve pro ně byla přirozenou základnou doba, kdy se sestavovaly volební programy. Naštěstí se mnohé z nich nepodaří uskutečnit. A tak jako nevíme, kolik v době Paracelsově bylo na zadku oškubáno kohoutů. Také se těžko eviduje, kolik by mohlo být teoreticky oškubáno lidí. Tedy kdybychom realizovali ty programy, které oškubáním jedněch, slibují ráj druhým. Již to tu bylo a lidstvo se ne a ne poučit.

Tragedie je, když si vláda (nebo její členové každý zvlášť) představují, že dluhy, které nadělali oni a jejich předchůdci, můžeme uhradit zvýšením daní, zmrazením důchodů a zrušením různých sociálních výhod. Samozřejmě, že můžeme. Také bychom to přežili. Ale jestli současně s tím nechá vláda na pokoji obrovsky přebujelý státní aparát, který má k dispozici velice značné prostředky k utrácení a udělování si nekřesťansky vysokých odměn, jestliže se budou nadále stavět megalomanské předražené stavby jako tunel Blanka a jiné, vyvstane potřeba šetření za pár měsíců znovu.

Opozice sice navrhaná opatření vlády kritizuje, ale cestu vidí v něčem podobném, pouze tomu jinak říká. A tak se opět českou kotlinou šíří bludné a obludné myšlenky. A léčbu připravujeme za pomoci Paracelsusova živého kohouta.

A vidíte, jak by bylo pěkné, kdyby nějaká strana řekla, že nechce žádné peníze za hlasy ve volbách. Nebo kdyby přišla s tím, že se může zrušit a sloučit několik ministerstev a zrušit desítky zbytečných ústavů. Vidíte, to nikdo neudělá. Ani opozice, ani vláda. Protože tam každý z nich někoho má. A tak radši se pokoušejí věci řešit jako kdysi. Vířením bubnů, živým kohoutem či výstřely z děl. Ačkoli to tak na první pohled nevypadá.

**Dnes má svátek HORYMÍR. Zítřejí BEDŘICH.
Nezapomeňte jim blahopřát.**

